

Dien et mon Droit.

VRIJDAG 13 AUGUSTUS.

De Blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden franko p. p. f 6.00.
Bureau: Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan 'het Bureau van de Tijd.'

Advertentiën van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. Voor alle advertentiën wordt bovendien 25 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 12 Augustus.

Gisteren deelden wij, onder de rubriek „Buitenland-
sche Berichten” eenige opmerkingen mede over den fi-
nanciëlen toestand in de Kerkelijke Staten, wier bestuur
steeds als een voorbeeld van orde, loofbaarheid en willekeur
werft afgeschilderd. Men heeft haast kunnen zien,
dat die toestand, dank hebbe vooral de arbeid der
Konsulta, zeer gunstig is te noemen. Aangaande den aard
van dit staatsligchaam en zijn verrigtingen kan men in
het vlagschrift: „Het wereldlijk Bestuur van den ker-
kelijke Staat,” waarover wij, in ons Nummer van 4
Augustus II. spraken, eenige nadere bijzonderheden vin-
den, waarvan wij de voornaamste hier laten volgen:

De Konsulta en de Staatsraad hebben een ernstig
karakter en een der werkzaamste rollen. De eerste is
haar vijfde zitting ingetreden. Bij den aanvang harer
werkzaamheden kon zij haar voorname bevoegdheid,
die van financiëlen aard is, in praktijk brengen.

Behalve de schuldenlast en die der buitengewone
uitgaven, belemmerde een papieren munt, die alle
waarde verloren had, en het koper-geld, *Erosa* ge-
heeten, die het twintigste harer werkelijke waarde ver-
tegenwoordigde, vele zaken. De republiek, volgens
lord Palmerston zoo voorbeeldig bestuurd, had daarvan
in achttien maanden voor acht miljoen kroonen (1)
uitgegeven. De Regering heeft, met medewerking der
Konsulta, niet gearzeld dien last op zich te nemen,
deze waarden uit den omloop terug te trekken en ze
tegen de waarde der gekonstateerde depreciatie aan te
nemen. Er is geen muntpapier meer.

De Oostenrijksche bezetting heeft voor de vermin-
dering der troepen jaarlíks 5,370,000 franken gekost,
de Fransche 291,000 fr. voor kazernes en politie-
kosten. Het geheel dezer uitgaven maakt gedurende
zeyen jaari een bedrag van 32,160,000 franken.

In de tweede plaats diende men zich voor te bereiden
op de vermindering dier troepen, wier tegenwoordigheid
in het Parijsche Kongres *absurdum* is genoemd, om er
een *national* leger voor in de plaats te stellen,
welks jaarlíksch onderhoud ongeveer 10 miljoen fran-
ken heeft gekost, een som die bijna gelijk staat met
die van dezelfde uitgaaf in 1839, maar het dubbele
bedraagt van wat voldoende zou wezen als de zekerheid
van den Staat niet van binnen bedreigd werd, door de
aanhaatsingen van buiten. En nog is de grootste moeij-
lijkheid niet gelegen in de betaling der soldij, maar in
het aanwerven. De konscriptie kon niet bestaan in een
land, dat, volgens Voltaire's opmerking, sedert Karel V
tot aan het einde der achttiende eeuw in vrede had
verkeerd.

Die vrede is overgegaan in de zeden en het bloed;
maar zelfs als men de konscriptie invoerde, bleef de
zwaarigheid toch bestaan dat gevefende en aan tucht
gewende troepen niet op één dag worden gevormd, en
hun hoedzaamheid bij afwezigheid van allen oorlog niet
blijven behouden. Men heeft dus in den vrede
moeten werven. De Zwitsers zouden goede soldaten
hebben kunnen leveren, maar sedert de kapitulatiën
van den Bondsraad, kan men er geen genoegzaam
aantal verkrijgen. Men heeft toen het oog op de Ieren
geslagen. De Engelsche regering was hier een beletsel.
Deze bezwaren vermeerderden de uitgaven.

Daar zooveel buitengewone lasten niet door ontvang-
sten gedeeld konden worden, heeft men ieder jaar een
aanzienlijk bedrag te vereffenen gehad. Om daaraan te
gemoet te komen zijn nieuwe belastingen uitgeschreven,
maar altijd zoo min mogelijk, want de H. Stoel, ten
einde de bevolking te sparen, heeft er altijd de voor-
keur aan gegeven om zijn toevlugt te nemen tot ver-
koop der Staatsgoederen, tot ondersteuning van de
geestelijkheid en tot leeningen. De schuld der Pauselijke
Staten ging bij de troonsbestijging van Pius IX 100
miljoen franken iets te boven. Sedert 1849 was men
gedwongen nog ongeveer 200 miljoen te leenen; hetgeen
de geheele schuld op iets meer dan 300 miljoen fran-
ken brengt.

„De delging van die tekorten, van die buitengewone
ontvangsten, de nieuwe belastingen, de overeengekom-
men leeningen, het amortiseren van het muntpapier —
is dit alles in vijf jaren wat het beteekenis?

„En heeft de Regering, door de Konsulta te ge-
staan, zich tot die zware lasten, bepaald. Geen
financiële spaarzaamheid of hervorming is voorbijge-
zien geworden. Het tabaks-monopolie was verpacht;
deze overeenkomst is ontbonden geworden zonder aan
het bestaan te schaden der talrijke beampten, die er
van leefden, en de Staat, door dezen tak van inkomsten
weder in beheer te nemen, heeft er een voordeel
in gevonden van 1.200.000 franken.

„De begroting die tot 69 miljoen franken in 1852
geklimmen was, bedroeg niet meer dan 66 miljoen
franken in 1856; de nijverheid en de handel beginnen
te herleven. De tarieven zijn herzien en verbeterd. De
opbrengst bedroeg 21,714,300 fr. in 1857; hij is thans
tot 28,654,560 fr. geklimmen. Deze vooruitgang is merk-
baar in het getal en de tonnenmaat der schepen.

„De Pauselijke regering kent premien toe aan het
planten van nuttige boomen, om den landbouw aan te
moedigen en de velden gezond te maken. Sedert 1850
zijn er belooningen toegekend voor 575,000 boomstam-
men. Op de voornaamste lijnen is de elektro-magnetische
telegraaf en te Rome de gasverlichting ingevoerd. De
buitengewone uitgaven, waarvan wij gesproken hebben,
veroorloven den Staat niet groote offers te brengen
om den aanleg van spoorwegen te versnellen, hoewel
hij zich ten dezen opzichte niets te verwijten heeft. Hij
heeft een beroep gedaan op de bijzondere kapitalen.
De spoorweg naar Frascati bestaat reeds. De lijnen van
Civita Vecchia, Bologna, Napels, die welke het Paa-
selijk gebied met de hertogdommen Modena, Parma,
Toskane en de Oostenrijksche bezittingen moeten ver-
binden, zijn toegestaan.

„De Konsulta, welke haar advies voor al die onder-
nemingen heeft gegeven, is zij een ijdele en belaghe-
lijke magt?

„Zien wij wat er schrijvers van zeggen, die anders
den H. Stoel verre van gunstig zijn.

„De *Quarterly Review* zegt in haar Nummer van Junij
1856:

„Verscheidene leden der Konsulta zijn mannen aan-
bevelenswaardig door hun eerlijkheid en vaderlands-
liefde. Hun werkzaamheden zouden goede gevolgen heb-
ben opgeleverd, wanneer hun raadgevingen opgevolgd
waren geworden, maar tot dusverre is er weinig acht
op geslagen.”

„De uitkomsten welke wij hebben aangegeven, regt-
vaardigen dit met blaam vermengd verwijt niet, maar
er blijkt genoeg uit,” gaat de Corcelle voort, „dat
Pius IX uit de driedubbele kandidatenlijst, welke hem
werd aangeboden, eerlijke en vaderlandschlievende man-
nen koos.”

„De *Annuaire des deux Mondes*, die mede het Paa-
selijk bewind meestal met de Konsulta in 1856

„Zij nam haar roeping ernstig op. Een harer eerste
voorstellen was de inlossing van het papieren geld. Zij
stelde ook voor in het te kort te gemoet te komen door
de uitgaven te verminderen en een leening te sluiten,
en magtigde de regering om zich twee maanden grond-
lasten vooruit te doen betalen. Al deze voorstellen er-
langden de toestemming van den H. Stoel. De leden
der Konsulta kondigden zeer luid aan, dat zij na on-
derzoek den toestand minder bezwaarlijk gevonden
hadden, dan zij dien eerst dachten, en dat van een
andere zijde na hun inlichtingen uit de provinciën, de
eerste proefneming der plaatselijke raden goede gevol-
gen had opgeleverd en een gelukkigen invloed op den
loop des bestuurs te weeg had gebragt. De heilzame
weg, dien de Pauselijke regering betreden heeft, door
het beginsel van geregelde openbaarmaking der Staats-
rekeningen aan te nemen, stelt het land gerust en
verheft het krediet der schatkist.”

„Dezelfde *Revue* spreekt volgenderwijze over de
tingen van 1856:
„Van den aanvang harer werkzaamheden af, heeft de

Konsulta herhaaldelijk den minister van Financiën bij
zich, die in het bijzonder op alle interpellatiën te ant-
woorden had. Dit was een ongehoord feit in de jaar-
boeken van het Pauselijk bestuur. Toen de Konsulta
het eerste zag aanderen, waarop hare werkzaamheden
gewoonlijk berouwen, die de Pauselijke Regering onder-
zocht, stond de H. Vader daar een verhoging van
een maand toe.

„Uit het voorgaande blijkt genoegzaam, dat er in de
Kerkelijke Staten een bestuur bestaat over de belang-
rijke aangelegenheden den raad inwinnende van, en in
gemeen overleg tredende met de Konsulta. Het is waar,
dit Staatsligchaam heeft geen beslissende stem, maar
men heeft het gezien, de invloed dien het uitoefent is
zoo krachtig, dat zijn raadgevingen in de praktijk de-
zelfde uitkomsten opleveren, als bezat zij het recht te
eigenmagtig tot wetten te verheffen.”

Krachtens Zr. Ms. beschikking van 2 dezer is leen-
pessig verleend aan de heeren L. A. J. W. van der
en jhr. P. A. Reuchlin voor den aanleg en de exploitatie
van een spoorweg van Arnhem langs Zutphen, Deventer,
Zwolle, Middel, Assen, Groningen, Leeuwarden en
Franeker tot Harlingen, van eenen spoorweg van Zutphen
over Enschede naar de Duitsehe grenzen, en van eenen
spoorweg over Zwolle naar Kampen. Deze koning is
verleend behoudens bekrachtiging door de wet, waer
deze vereischt wordt.

Reeds is gemeld, dat er omtrent de dienst der wach-
ten bij de gevangnissen een algemeen voorschrift is
vastgesteld. Dit besluit is genomen op grond, dat het
zoo voor de veiligheid der ingezetenen, als om een
doelmatige uitvoering dezer gewichtige dienst te verze-
keren, van belang is, dat daaromtrent over het alge-
meen dezelfde grondbeginselen worden in acht genomen.
De beginselen van het nieuwe voorschrift zijn in over-
eenstemming gebragt met de instruktiën van de betrok-
ken burgerlijke beampten. Het voorschrift is van toe-
passing op al de gevangnissen, waarbij, althans in de
ten reeds zijn of mogten worden geplaatst. Het be-
palen houdt in, dat de wachten bij gevangnissen
onder het toezigt en de onmiddellijke bevelen staan van
den kommandant of directeur der gevangnissen, mo-
gende hij evenwel geen straf aan de wachten opleggen.

Gisteren morgen is uit de Brouwersgracht opgehaald
en naar het gasthuis vervoerd het lijk van een vrouw
in de Willemstraat woonachtig, en uit den Buitensingel
bij de Willemspoort het lijk van een man, sedert eenige
dagen vermist.

Wij vernemen dat bij gelegenheid van de feesten, in
de volgende maand alhier te houden, van wege het sta-
delijk bestuur *volksvermakelijheden* zullen worden
geven, behoudens mastlijnnen, zakken, enz. die
voor reeds aangekondigde prijzen zijn toegelikt geworden.
Het doet ons genoegen te kunnen melden, dat tot re-
geling dier gemaklijkheden voorloopig wederom zijn
uitgenoodigd de heeren H. Westermann en E. Henry
Verweegen, wier voortreffelijke leiding in dit opzigt, als
president-kommissarissen, reeds bij de Augustus-feesten
in 1856 is gebleken. (Amst. Ct.)

Wij vernemen, dat bij de kommissie der in Amster-
dam onlangs gehoudene tentoonstelling van voor-
uit vroegeren tijd een plan is beraamd, om
aan te wenden, waardoor een *lijst* van
dergelijke voorwerpen zou kunnen worden
gebragt. Als kern voor alle *lijsten* van
van de stad Amsterdam, die *lijst* van oude voor-
werpen te verhandelen, die *lijst* op het paleis aanwe-
zig zijn, *lijst* van
diergelijke zaken is de wensch, om zoodanig kabie-
net op te richten, geuit en wij twijfelen er niet aan of
het plan zal algemeen bijval ondervinden. Wat de
mogelijkheid betreft, ons land bezit, zoo als uit de
onderscheidene tentoonstellingen gebleken is, een schat
van voorwerpen, die voor historie en kunst van het

(*) Ruim 20 miljoen gulden.

eerste belang zijn, en thans over het geheele rijk verspreid liggen. Zij zijn verborgen voor hem, die ze raadplegen wil, en voor het publiek moeilijk toegankelijk.

Men behoeft, om het plan ten uitvoer te brengen, nog niet alle openbare kollektien, die in deze en gene gemeente gevonden worden, in te lijven bij het groote kabinet: er is bovendien genoeg voorhanden in de hier en daar doelloos verspreid liggende verzamelingen, en door ruiling zou men eene complete, van overtolligheden gezuiverde, verzameling bekomen. Indien ook partikulieren mogten medewerken, die natuurlijk des verkiezende hun eigendomsrecht kunnen behouden, zou er bij de bouwstoffen, welke ons land bezit, een uitstekend museum zijn aan te leggen. Wij vleijen ons dus dat het plan weldra tot uitvoering zal komen, opdat er een museum tot stand gebragt worde, dat voor kunst en kunstgeschiedenis en voor de kennis der historie en zeden van vroeger tijd in het algemeen eene voortdurende vruchtbare bron opleveren kan.

(*Arch. Ct.*)

De Thermometer, teekende heden, als volgt:

's morgens	11	"	83	"	"
's namidd.	1	"	85	"	"
"	3	"	85	"	"

's GRAVENHAGE, 11 Aug. H. M. de Koningin heeft heden morgen bij zich ten gehoor toegelaten den generaal Faily, in Fransche dienst en diens echtgenoot. Gisteren hebben deze reizigers de hoofdstad bezocht.

De Pauselijke Nuntius alhier, Mgr. Vecchiotti, wordt weldra van Londen terug verwacht.

Door de aanhoudende overplaatsing bij de koloniale troepen van manschappen van het reg. grenadiers en jagers was er een groot inkompleet aan vrijwilligers bij gemeld regiment. Door den minister van Oorlog zijn thans van de verschillende acht regimenten infanterie, ruim 70 manschappen tot aanvulling daarbij overgeplaatst.

ROTTERDAM, 11 Aug. Gisteren namiddag ten 5½ ure ontlastte zich boven deze stad een zware donderbui, vergezeld van geweldige stortregens en harder wind, die veel schade aan op de kaden liggende onoverdekte koopmansgoederen en schepen hebben toegebracht. Een paar groenschuiten en een ligterschip met genever geladen zijn gezonken.

VLAARDINGEN, 11 Aug. Heden zijn alhier aangekomen de bus *de Volharding*, reeder H. Kikkert met 38 ton pikke haring en de bus *de Onbestendigheid*, reeder Jacobus Slis, met 45 ton.

SCHIEDAM, 10 Aug. Door de alhier gestationeerde rijks-veldwachters zijn gedurende de vorige week in eene enkele buurt niet minder dan omstreeks dertig neringdoende ingezetenen, wegens overtreding der wet op den he-rijk der maten en gewigten bekeurd geworden.

Ook tegen eenige ingezetenen van Delfshaven zijn, naar men verneemt, te dezer zake vervolgingen ingeseld.

WILLEMSTAD, 9 Augustus. De ziekte onder de varkens begint in dezen omtrek sterk toe te nemen. Men heeft opgemerkt dat van de dieren, die door de ziekte waren aangetast, de lever sterk was ontstoken en aangedaan. (*N. R. Ct.*)

STEENWIJK, 9 Aug. Heden vervoegde zich een onbekend persoon met een paard, hetwelk eene waarde had van ten minste f 300, bij den koopman Jan de Wit, die dadelijk bespeurde dat het een gestolen paard was, aan den verkooper f 50 bood, voor welken prijs hij het dan ook dadelijk gunde. Naar eene herberg gegaan zijnde, waar de betaling zoude geschieden zeide de Wit: "Ik zal u overmorgen op Dievenmarkt betalen," waarop de verkooper zich dadelijk verwijderde, het paard alhier achterlatende, hetwelk wel spoedig door den bestolen eigenaar zal gereclameerd worden.

HARDERWIJK, 11 Aug. Den 29 Aug. zal in het Nieuwe Diep embarkeeren een detachement militairen ter sterkte van 110 man, met het schip *Jupiter*, gezagvoerder P. Burggraaf, ten einde naar Java te worden overgebracht. Gemeld detachement zal gekommandeerd worden door den kapitein der artillerie J. G. A. Kempees, onder medegeleide van de 2^e luit. F. Bovens en J. A. Scheerens, beide van het wapen der kavallerie, die van verlof naar Indië terugkeeren.

BATAVIA, 24 Junij. De gouverneur-generaal heeft, ter gelegenheid van de verjaring van den geboortedag van H. M. de Koningin, op Donderdag avond den 17den Junij, in het hotel op Rijswijk, een luisterrijk bal en souper gegeven. Het hôtél was van binnen fraai en smaakvol versierd en prachtig geillumineerd. Door den gouverneur-generaal werd aan het souper een feestdronk ingesteld op het voortdurend welzijn van H. M. onze geëerbiedigde Koningin en op den bloei en welvaart van het doorkluchtige huis van Oranje. Luide werd deze feestdronk door de aanwezigen toegejuicht, als de uitdrukking der gevoelens van gehechtheid aan onze

geliefde vorstin en haar huis, die de feestgenooten bezielden.

Z. M. stoomschip *Merapi* heeft onlangs een tweeden togt gemaakt, en is den 13 dezer te Soerabaja aangekomen, medebrengende het hoofd van de schuldigen aan den moord en roof van den kotter *Sri Bakoeng*, die vier dagen na het vertrek van de *Gedeh* was opgevat. Alsnu zijn nog twee der schuldigen voortvlugtig.

Amboina. De berigten over de maand April behelzen het volgende:

De radja van Sahoelaw, van wiens onderwerping aan het Nederlandsche bestuur vroeger is melding gemaakt, heeft met zijne bevolking op den 16 en 17 April, ten overstaan van den assistent-rezident van Saparoea en Haroeko en verschillende regenten dier afdeeling, op 's lands wijs, den grooten eed van gehechtheid en onderwerping aan het goevernement afgelegd. De radja van Liang heeft met de zijnen te gelijker tijd denzelfden eed afgelegd.

Nadat het hoofd der opstandelingen Kakiaai door tusschenkomst van den regent van Latoe, opgevat en aan den assistent-resident voornoemd uitgeleverd was, hebben de Alfoeren van Samahoe en Wasia zich, op het voorbeeld van Sahoelaw, mede onderworpen en op den 24^{en} April den eed van trouw en gehoorzaamheid afgelegd.

De Alfoeren van Mani hebben ook pogingen gedaan om in onderwerping te komen en zich aan het strand te vestigen. Hiertoe worden zij door het bestuur aangemoedigd, terwijl op de uitlevering hunner beide kapiteins, als hoofden van den opstand, is aangedrongen.

Op de zuidkust van Ceram is de rust dus geheel hersteld. Gedurende de maand April is het weder hier drukkend heet geweest, van tijd tot tijd getemperd door regens. Op den 19^{en} April, omstreeks 11½ uur voor den middag werden twee op elkander volgende vrij hevige vertikale schokken van aardbeving gevoeld en den 30^{en} daaraanvolgende werd eene horizontale schudding waargenomen; schade werd hierdoor niet aangerigt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Aug. Men heeft uit Brest, dd. gisteren, geen andere berigten, dan dat H. M. den dag na huuwe aankomst aldaar verscheidene openbare inrigtingen hebben bezigtigd en overal de levendigste hulding ontvangen.

Verscheidene overheden der stad hebben aanspraken tot Z. M. gerigt.

De meeste Fransche bladen bepalen zich bij het bespreken der feesten te Cherburg en het weder uitgeven der artikelen dier Engelsche bladen, welke het bezoek der Koningin van Engeland goedkeuren.

Men heeft van geen andere ongelukken te Cherburg gehoord dan van een vreeselijk, 'twelk plaats had toen een volle trein op een station tusschen Cherburg en Caen aankwam. De wachtende menigte ijde er op toe; ten gevolge van het gedrang vielen twee vrouwen; de eene viel onder de raders en werd het hoofd van het ligchaam gesneden, de andere bleef ongedeerd.

Te Havre kwamen des Maandags avonds zoo vele personen uit Cherburg aan, dat een aantal den nacht op de straat moest doorbrengen.

De veertiende zitting der konferentie, hoewel van korten duur geweest zijnde, heeft toch de regeling der Donauvorstendommen zoo ver gebragt dat, naar den wensch van graaf Walewski, den 15 Aug. het desbetreffende protokol zal kunnen onderteekend worden, ten minste indien niets onverwachts in de vijftiende zitting de eindstemming verhinderde. Volgens den *Nord* heeft de konferentie aan de verwachting niet beantwoord, die men voedde; maar men kan niet zeggen dat de verdedigers der vereeniging overwonnen zijn. Frankrijk heeft alles gedaan wat het kon en zoo niet de zamenhechting tot stand gebragt ten minste de grondslagen er van gered. De konferentien zouden overigens niet vruchteloos geweest zijn, indien zij slechts gediend hadden om den toestand en de eensgezindheid aan te wijzen, die tusschen Frankrijk en Rusland heerschen.

Rusland en Frankrijk hoopten ten minste een halve overwinning te zullen behalen, doch konden dit slechts ondersteund door Sardiniën en Pruisen.

De *Duchayla*, bestemd naar Dsjedda, heeft den 8 Toulon verlaten.

Gisteren avond tegen zes ure ontstond er brand te la Villette, in het huis n°. 29 op den Duitschen straatweg, behoorende aan de gebr. Lombard, en ingerigt tot een stoom-zaagmolen. Een oogenblik nadat de werklieden zich verwijderd hadden, brak de brand uit, die door een fellen wind zoodanig toenam, dat in korten tijd negen huizen met de daarbij behorende houten kolenmagazijnen in lichte laaije vlam stonden. Hoewel men ijlings te hulp gesnel en er genoegzaam water ter blussching voorhanden was, vond men

zich evenwel gedwongen eenige huizen meer te haalen om het voortwoeden der vlammen te beteugelen. Parijs en in den omtrek kon men den weerschijn van vlammen zien zoodra de nacht viel. Op de plaats van de ramp heerschte de grootste verwarring; er waren 50 spuiten, het gansche korps brandspuitgasten van hoofdstad, 6000 man troepen en vele partikulieren om het blusschen van den brand bezig.

De brand woedde in een omtrek van 4000 □ elle. Bijna een half uur ver was het licht als bij den dag. Meer dan 300 gezinnen, die de in de nabijheid gelegen huizen bewoonden, bragten den nacht te midden van hun huusraad op de straat door. Maarschalk Mognan, de Aartsbisschop van Parijs en de prefekt van politie waren ten 9 ure bij den brand tegenwoordig; prins Napoleon kwam eerst te middernacht, en plaatste zich op een hoestapel, vanwaar hij de brandspuitgasten zijn bevelen gaf. Ten half een was men den brand zooverre meester, dat geen verdere uitbreiding er van meer te duchten was, hoewel het heden ochtend ten 7 uur nog brandde. Het getal der gekwetsten is aanzienlijk. Omstreeks 30 personen zijn min of meer ernstig verwond.

Uit Sardinië verneemt men dat van Mazzini daar instruktien worden verspreid, gerigt aan het Zwaarsche gedeelte zijner partij. Men vindt daarin reeds meer dan honderd malen gelezene demagogische deklamatiën en dit manifest beteekent evenmin iets van de vorige.

Uit Madrid wordt geschreven, dat de reis van H. M. de Koningin in het noorden van Spanje langer duur schijnt te zullen zijn dan men verwacht had. Na te Gyon de baden te hebben genomen zal den 25 naar Galicië vertrekken, Santander en Valladolid bezoeken en den 8^{en} September in de hoofdstad terug zijn.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Aug. De *Morning Post* behelst heden een warm artikel ten gunste van de alliantie tusschen Engeland en Frankrijk. Het denkbeeld, dat in wordt ontwikkeld, steunt op de behoefte van beide landen om den voorspoed hunner handelsbetrekkingen en den vooruitgang der beschaving te bevestigen. Onder de vraagpunten, welke spoedig beslist zullen moeten worden, doch waartoe een volmaakte overeenstemming tusschen beide goevernementen vereischt wordt, noemt de *Morning Post* de emancipatie van Turkije en de afschaffing van den slavenhandel.

Hoe weinig, zegt een korrespondentie, men op voorspellingen rekenen kan heeft wederom de goede afloop der legging van den Atlantischen telegraafkabel bewezen want ondanks de meening van velen, dat men er niet mee zou slagen, zijn de beide einden ongebroken, het een te Valentia, het andere op New-Foundland aangekomen. Het is niet zonder reden, dat de bladen triumfkreeten aanheffen. Het in Amerika ontstane denkbeeld is in Engeland uitgewerkt, en werd door genoegzame geldmiddelen tot een vast plan gebragt, en dat plan is nu verzeeld geworden. De gordel, dien 's menschen geest om de aardbol wilde leggen, is grootendeels door menschen handen voltooid, en in de verborgene wonderen van den grond heeft de mensch een nog grooter wonder doen nederdalen. Alle volken, die in den vooruitgang van kunst en wetenschappen met elkander wedijveren, mogen zich nu van de behaalde overwinning als van een gemeenschappelijk goed bedienen en er zich in verblijden. Doch wel het meeste nut zullen de Britsche eilanden van deze wezenlijke zeeslang trekken. Men neme een aardglobe en aanschouwe de vele roode strepen en vlekken, groote en kleine eilanden, die hier en daar liggende groote vastelanden. Door middel van den zeetelegraaf, waarmede nu een eerste proeve genomen is, worden deze verspreide leden, in groote eenheid verbonden en de Engelsche magt, aan vroeger door een Amerikaansch dichter de alomtegenwoordigheid als een harer eigenschappen werd toegeschreven, zal voortaan dat compliment in der daad verdienen. Wie twijfelt nog, dat aan den Indischen telegraaf een Australischen zal worden gehecht, zoodat het departement van Koloniën met zijn goeverneur een vertrouwelijk gesprek zal kunnen houden! In plaats van, zooals anders, door tusschenkomst van den vice-staatssekretaris aan den goeverneur van Viktorië een brief te laten schrijven hem iets vragen enz. zal sir Edward Bulwer Lytton of hij die met de koloniën iets te maken heeft, eenvoudig zijn telegraaf in beweging behoeven te brengen. Als nu maar niet de gelegenheid tot dief maakt en er veel bevelen worden gegeven! Dan zouden des noods de goeverneur zooals Nelson moeten handelen, die zich verrekijker voor zijn blind oog hield en alzo het seil tot den aftogt niet zag.

Ook voor de betrekkingen tusschen broeder Jonathan en John Bull is deze gebeurtenis van groot gewigt. De beide volken zullen den tijd niet meer hebben zich voor niets boos te maken; alvorens men dit heeft men reeds een vriendelijke ribbenstoot ontvangen, die *All recht* is. — Men meent waarlijk te droomen en is evenwel een feit!

Dr. Cumming, de zoo gezochte prediker te J.

den; bewees gisteren op den kansel dat de Atlantische telegraaf in de Openbaring van Joannes voorspeld is. Hij nam namelijk tot tekst de woorden van den Apocalypsus: „En er zal geen zee meer zijn”, daarbij verklarende, dat die woorden hem door den Times in herinnering waren gebragt; toen dat blad, in een hoofdartikel over de gelukkige ligging van den kabel, uitriep: „En zie, de Oceaan is uitgedroogd!”

DUITSCHLAND.

WEENEN, 11 Aug. Onlangs, zoo als bekend is, namelijk in de maand April jl., kwam hier ter stede een deputatie van Bosnische rayas om den Ottomanischen ambassadeur en het Oostenrijksch goevernement de grieven der Christen bevolking in Bosnië bekend te maken. Vooral golden hunne klagten de hoog opgedrevene belastingen en andere heffingen en de knevelartjen der ambtenaren. Volgens de bladen zouden de kommissarissen der Porte in Bosnië en Herzogewina bevel hebben ontvangen dit jaar het tiendregt niet te verpachten, daar het goevernement voornemens zou zijn het door zijn eigene agenten te doen heffen in de hoop van daardoor de onaangenaamheden te voorkomen, die uit de tegenwoordige wijze van verpachting ontstaan.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	11 AUG. 4 1/2 u.	gebil.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.	106 3/4
Nederl. Bank	4	106 3/4
Nederl. Werf. Schuld	2 1/2 pCt.	64 3/4
Dito Dito	3	77 1/2
Dito Dito	4	98 1/2
Amerikaansche Syndikaat	3 1/2	137
Aand. Handel. Maatsch.	4 1/2	137 1/2
Oost-Ind. Leening	4	98 1/2
Aand. Holl. Spoorweg	4 1/2	98 1/2
Leening idem	4 1/2	98 1/2
Aand. Rijn-Spoorweg	4 1/2	98 1/2
Maatschappij van Weld.	4	98 1/2
België, Cert. Adm. B. Bk	2 1/2	53
Dito Rothschild	2 1/2	53
Frankrijk, Certificaten	3	27 1/2
Spanje, Obligatiën	1 1/2	44 1/2
Dito	3	38 1/2
Dito Binnenlandsche	3	10
Amortisable Schuld	10	10 1/2
Bewijzen Coupon		
Credit Instel. bij Prost & Co.		
Portugal, Obligatiën	3	47 1/2
Dito 1856	3	46 3/4
Uitgestelde		28 1/2
Russ. Obl. bij Hope en Co.	5	106 1/2
Dito bij idem 1828/1829	5	103 1/2
Cert. bij idem 1828	5	92 1/2
Dito bij idem 1840	5	87 1/2
Dito bij Stieglitz	4	99
Dito Nieuwe	4	102 1/2
Dito 5de Serie	5	102 1/2
Dito 1855, 6de Serie	5	102 1/2
Dito Adm. te Hamburg	5	
Dito dito te Londen	5	
Dito dito dito	4 1/2	
Insch. bij de Assuratiën	6	66 1/2
Certificaten van dit soort	6	71 1/2
Spoorweg. Aktiën	5	154 1/2
Polen, Aand. 1835, fl. 500	4 pCt.	82 1/2
Obligatiën	4 1/2	
Pruissen, Oblig.	4 1/2	
Aandelen 1854	3 1/2	
Oostenrijk, Obl. bij Gall en C.	4	
Dito dito	4	
Dito Metalliek	5	75 1/2
Dito Rente Amsterdam	5	87 1/2
Dito Nationale 1854	5	76 3/4
Dito dito	2 1/2	38 1/2
Weener Bankaktiën	f	1105
Dito Aand. fl. 250, 1839	3 1/2	318
Dito dito 250, 1854 4 pCt.	4 1/2	42
Beieren, Spoorweg Aandelen		
Napels, Cert. bij L. en B.	5	
Dito bij Rothschild	5	
Denemarcken, Obl. te Lond.	5	
Dito	5	
Braz. Geldl. 1854 v. f 100	5	100 1/2
Dito 1839 van f 100	5	99 3/4
Dito 1843 " 100	5	97 1/2
Dito 1852 " 100	4 1/2	
Sardinië	5	
Peru, Cert. 1854	4 1/2	
Dito te Parijs		
Ecuador, Oblig. 1855	1	14
Venezuela, dito 6 pCt. thans	1 1/2	38 1/2
Dito dito 6 pCt. thans	2 1/2	14 1/2
Grenada, Obligatiën	3 1/2	20 3/4
Dito Uitgestelde		5 1/2
Mexiko, dito	3	20 3/4
Vrd. Amer. Ph. Hope en Co. Lr. A		
Dito Lr. B		
Dito bij Rothschild	6 pCt.	
Amerik. Bank-Aktiën		
Illinois Spoorw. Aandelen		
Dito Oblig. Constr. Bons 7 pCt.	8 1/2	85 1/2
Louisiana	5	
Grieken, Obl. Geldl. 1825	5	
Handel-Maatschappij kontant	13 1/2	

Zowel Binnen- als Buitenlandsche fondsen waren heden levendigen handel in Oostenrijksche, Spaansche en Mexicaansche fondsen pishoudend.

Koers van het Geld: Beleming. 2 pCt., Prolongatie 2 1/2 pCt., Diskonto 3 1/2 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	f 55 3/4	2/m. Livorno	f 39 3/4
Zigt	56 7/8	Napels	80 1/2
2/m. Bordeaux	55 1/2	Petersburg	1.73
1/2 m.	56	6/w. Weenen	33 1/2
3/m. Madrid	237	Augsburg	35 1/2
Cadix	237	Frankfort	99 1/2
Sevillië	236	2/m. Hamburg	35 1/2
Bilbao	236	Zigt	35 1/2
Lissabon	40	2/m. Londen	11.72 1/2
Porto	40	Zigt	11.82 1/2
2/m. Genua	45 3/4	Rotterdam	1/2

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 11 Aug. België 2 1/2 pc. 56 1/2 g; 4 1/2 pc. 99; Metal. 79 1/2 p; Nation. 80 1/4 g; Spanje 1 1/4 pc. 27 3/4; 3 pc. binn. 39 1/4.

PARIS, 11 Aug. Rente kont. 4 1/2 pc. 96.90, op tijd 3 pc. 69.15; Fr.-Oost, Spoorw. 642; Spanje 1 1/2 pc. —; 3 pc. —; Rom. Leening —.

MADRID, 10 Aug. Spanje 3 pc. 39.90; 1 1/2 pc. 25 1/2.

LONDEN, 11 Aug. Cons. 96 1/2; Braz. 3 pc. 11.82 1/2; 3 pc. Mexiko 2 1/2; 4 1/2 pc. Peru 89 1/2; 3 pc. id. 70 1/2; 4 1/2 pc. id. doll. bonds 80; Grenada uitgest. 6; id. werkelijke 21 1/4; 5 pc. Venezuela 41 1/2; 2 1/2 pc. id. 16; 3 pc. Port. 45 3/4; 3 pc. Spanje 43 3/4; 1 1/2 pc. id. 27 3/4; Amortiz. 10 1/8. Coupons 5 1/4. 4 1/2 pc. Russen 100 3/4; 5 pc. id. 113 1/4; 2 1/2 pc. Holland 65 3/4; 4 pc. id. 101 1/8; Illinois Shares 71; id. 7 pc. Oblig. 83; Sardinië 91 1/4.

WEENEN, 11 Aug. Metall. 5 pc. 82 1/2; Nation. 83 1/2; Bank-Aktiën 970; Noord-Bahn akt. 166; Credit Anst. 247; O.-Fr. Spoorw. akt. 263; Saltzb. 100 1/2; Lomb. Venetiaans. 99; Wissel op Londen 3/m. 10.13; Goud 7; Zilver 4 1/2.

BERLIJN, 11 Aug. Stieglitz 5de serie 104 3/4; 6de id. 108; Rusland 5 pc. 109 3/4; Pruss. Staats. 4 1/2 pc. 101 1/2; Diskonto 4.

HAMBURG, 11 Aug. Mexicanen 5 3/4; Spanje 3 pc. 36 3/4; 1 1/2 pc. 26 1/2; Rusland 5 pc. —; 4 1/2 pc. —; Vereinsbank 97 1/2; Noord-Duits. bank 88; Wissel op Londen kort —; 3/m. —; Amsterd. —; Diskonto 1 3/4.

FRANKFORT, 11 Aug. Metalliek 5 pc. 78 3/4; Spanje 3 pc. 38 1/2; 1 1/2 pc. 27 3/4; Wissel op Londen 117 1/4; Weenen 114; Parijs —; Amsterd. —; Diskonto 3.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 11 Aug. Tarwe zonder handel. Rogge bij gevegen onveranderd: 118 g Petersburger f 190; 119 g Archangel f 194; 126 g Pinnissische f 205. Gerst. Haver en Boekweit zonder handel. Raapolie op 6 w f 46 3/4; Vliegend f 45 1/2; 1°. Sept. ek. f 45 3/4 a 1/2; Okt. f 45 3/4 a 6; Nov. f 46 1/2 a 1/2; Dec. f 46 1/2 a f 3/4. Lijnolie op 6/w. f 36 1/2; Vliegend f 35 1/4; 1°. Sept. ek. f 35 1/4; Okt. f 35 3/4; Nov. f 36; Dec. f 36 1/4. Hennepolie op 6/w. f 40 1/4; Vliegend f 39.

SCHIEDAM, 11 Aug. Gerst. Verkocht: 130 1/2 g Libau f 200 6/w. — Moutwijn f 17.50; Jenever f 23. —; Amst. Proef f 24.25; per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling f 1.50 per ketel.

STADSNIEUWS.

236ste Staats-Loterij. (Prijzen van f 1000 en daarboven). 3de Klasse. 4de Lijst: N°. 11454 f 2000, N°. 1970 en 18436 ieder f 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 12 Augustus. BEVALLEN (9 Aug.): J. H. G. Zimmer, geb. Kirchman, D. G. M. Müller, geb. Maalsteed, D. OVERLEDEN (7 Aug.): S. Hohenkerk, geb. Holder, 26 j. T. Keetel. — (8 Aug.): J. H. Bergens, 62 j.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 11 Aug. Van Kempema, Sippe Visser, Londen. HELVOET, 11 Aug. Maciel, Atlantic, New-York, l. v. Brouwershaven.

UITGEZEILD:

TEXEL, 12 Aug. Mooi, Elisabeth, Venetië. — Homan, Groot Zeewijk, Triëst. HELVOET, 11 Aug. Hensing, Prins van Oranje, Brouwershaven en Batavia. BATAVIA, 10 Junij. De Bourghelles Zetter, Willem Kroonprins der Nederlanden, Amst.

CARGA-LIJSTEN.

ROTTERDAM.

CARDIFF, Balmoral, Louisa: 93 bundles IJzer, Wm. Kolkman, te Dordt. HULL, Sea Gull, Sawyer: 875 bundles, 328 platen IJzer, Wm. Kolkman, te Dordt. SWANLAND, Noëler: 663 bundles, 231 staven, 84 platen IJzer, Wm. Kolkman, te Dordt.

DORDRECHT.

CARDIFF, Vrouw Clara, J. R. Staal: 2149 staven, 300 bossen, 4041 platen IJzer, 140 bossen Plaat-IJzer, Wm. Kolkman.

RIVIER-VAART.

ARNHEM, 11 Augustus 1 el 36 duim. Rijnhoogte KEULEN, 11 " 7 vl. 4

BOEKBESCHOUWING.

VONDELS WERKEN,

IN VERBAND MET ZIJNE LEVENSGESCHIEDENIS, uitgegeven door Mr J. VAN LENNEP (XXXIXe—YLIe AN.) (Vervolg van N° 3426.)

De Heer Van Lennep opent het Vierde Deel van zijn werk met de mededeeling eener allermerkwaardigste bijzonderheid uit Vondels leven, door onzen gemeenschappelijke vriend, Prof. van Vloten, ter Leidsche akademiebibliotheek ontdekt in een brief van Vondels geliefden leerling, Antonides. Die bijzonderheid is vervat in de volgende bewoordingen: „Nae overleden van mijn vader, die de naam van Antonides aan Geeraardt Brandt, (Vondels huisgenoot) die nevens hem Mennonist was, en hy diaken in de Waterlandsche Kerk tot Amsterdam, hielt zijn dochter zijn huis op, die te Keulen by Vondels ouders in de Roomsche Kerk was opgevoed en daardoor grooten toegang te zijnen huize aan Marius en eenige Fransche Jesuiten (gaf), welke geestelyken wel t meest gearbeid hadden om hem Roomsch te maken.”

Vroeger had ieder onzer, even als de Hr Van Lennep, het kort verhaal van Brandt, bevestigd door Foppens, zonder erg aangenomen, dat Vondel door Marius bekeerd was: maar de natuurlijke gang dier bekeering, en het treffende der lotschikking in dezen was altemoet oit zoo duidelijk als thands. De Goede vrucht was Professor aan de Keulse Akademie en bovendien Præzident van het Hollandsche Seminarie te Keulen door den ap. vikaris Sasbold Vosmeer gesticht. Als Nederlander zal hij omgang gehad hebben met Vondels ouders, die zelve Nederlandsch naar afkomst, naar geboorte en gedurende lange jaren, ook naar woonstede waren. Het zal bij den geleerden Zeeuw zijne belangstelling voor dit gezin niet geschaad hebben dat de dochter van onzen foenixdichter er een deel van uitmaakte: en door het middel van Marius bezielde woorden zullen grootouders en kleindochter de genade hebben verkregen terug te keeren tot de Moederkerk. Toen nu later Vondel bij de dood zijner trouwe Maria, zijne dochter uit Keulen opontbood, om het bestier zijner huishouding over te nemen, is zeker het eerste bezoek, dat Anna van den Vondel, bij haren vader thuisgekeerd, aflei te Amsterdam, op het Begijnhof geweest, om haren ouden vriend en zielzorger, die er sedert 18 Jan. 1631 pastoor was te gaan begroeten, en nieuws uit Keulen te brengen. Na herleze men de woorden van Antonides, en alle wordt ons duidelijk: Wij nemen echter de vrijheid, tot onze onderrichting, van de fransche Jezuieten te maken *tout bonnement*, als men wil, Jezuieten, Augustinus van Teylingen, en méer dergelijke vreeselijke personen. Of moeten wij het woord „Fransche” behouden en lezen voor „Jesuiten”, *Karmelieten*? De redenen, die daarvoor kunnen bestaan, zouden ons hier te verre voeren en hopen we bij eene nadere gelegenheid te ontwikkelen.

Maar ons Brandtjen verdient toch een pakjen! Was den anders toch wel en redelijk denkenden man het vooruitzicht niet genoeg, dat hij bij ons, Vondelianen van de XIXe Eeuw, zeer sterk onder de verdenking zou komen, dat de „jongeling”, die den grooten man in de schiedamsche uitgave van het 2e deel den „Poëzy” zoo bitter verachtte, inderdaad anders was dan Geeraardt Brandt, die zelve den Vondel, tegen de beschuldiging, namens dien jongeling *amende honorable* gedaan — waarom dan niet in eens de loyauté zoo ver gedreven, van Vondels gemaakte licht der hem door Antonides bekend feiten? Of schoon Brandt ook erkent, dat Vondel altijd behoorlijk zijn kerkplichten heeft waargenomen, en dat, naar zijn inzien, Vondels overgang aan geene bijoogmerken was toe te schrijven — verwijlt hij toch wel wat veel de praatjens, en vooral, wat wij hem niet kunnen, verzwijgt de thands uitgelekte fazon. Nu is de zaak zoo klaar als *luz*, dat Vondel niet moet ook den Hr Van Lennep voor de ooren van zijn. Dezen komt de lof toe, te hebben de overgang geheel legd, hoe de overgang tot de Roomsche kerk geheel lag in Vondels kerkplichten, en hoe hij geen omkeer, maar eene ontwikkeling dient genoemd te worden. Wij moeten echter de vrijheid nemen desaangaande twijfel te opperen, of Vondels theologische onbedrevenheid wel gerekend kan worden tot de oorzaken zijner afzwering der Hervorming te behooren; ons dunkt, dat welke voorlichting van doktoren deze Raffael der Poëzie, bij de schildering der nederlandsche „Disputa” van het

H. Sakrament, ook getad moog hebben, men geen middelmatig theoloog moet wezen, om met een werk als de „Altaer-geheimnissen” voor den dag te kunnen komen. Dat de Hr Van Lennep niet gerekend wil worden tot de genen te behooren, die de wichtijens van moeders borst door de voorbeschikking in den pool der hel doen werpen, gelooven wij gaarne: maar de vraag, om te kunnen beoordeelen of Vondel den praedestinatariissen onrecht deed, is, wat er al zoo in de hollandsche kalvinistische kerken van 1600-zoo-veel gepreëkt werd.

En hiermede komen wij, aan de hand van den Hr Van Lennep, tot Vondels katholieke periode. Het is geen argloos-middeleeuwsch „Gijsbrecht van Aemstel” meer, wiens Amsterdammerschap, bij Burgemeesters en XXXVI Raden, er den Bisschop, de nonnen en wat daar meer aan vast is, heeft door te sleepen; het is niet slechts eene andere middeleeuwsche figuur, Sint Ursula, met wier legende, als met alle legende, men meende ’t zoo naauw niet te moeten nemen (Vondel zegt bovendien niet, dat hij hier een dankbaarheidsplicht ook aan den Keuschen Leeraar Marius kwijt, die hem als een Wijze „uit het Oosten” het licht is komen brengen): maar wij krijgen hier te doen met stukken als de „Peter en Pauwels” — dat ernstige tegenkating vond om dat het „te Roomsch was in veeler oogen”, met legendedichting over twaalf martelaressen, waartoe geen voorbereidende arbeid te mevelijk gekerd wordt, met hymnen en kerstliederen, met de viering van het „Amsterdamsch Mirakel”, met een boekdeeltjen polemiesch en fraai proza, tot vindiceering van het katholicisme zijns overleden vriend Hugo de Groot, en andere kontroversistische stukken, en eindelijk, met het meesterstuk der „Altaergeheimnissen”. Als men dat alles doorloopen heeft, is men tevens aan het einde van ’s Heeren Van Lenneps Vierde Deel gekomen, en met de beschouwing van het werk gevorderd tot aan het punt, dat de Heeren Binger op heden met hunne uitgave bereikt hebben. Ter wij door de Eerste Afléveringen van het Vijfde Deel verrast worden, zien wij nog eens, wat er op of bij de uitrusting van het nu voor ons liggende misschien te zeggen valt.

Wij stappen over de vaerzen aan de kunst van Josephin Sandtgraaf gewijd, dit maal luchtig heen: In ’t voorbijgaan doen wij de vraag: welke „zangen van Analo” het zijn, waaraan het paard der Heemskinderen (dat we van den Hr Van Lennep „Beyaert” verwachtten gespeld te zien) vooral zijn roem verschuldigd is. Waarschijnlijk moet hier aan eene drukfout gedacht worden, hoedanige er in het werk meerdere van minder beteekenis voorkomen: zoo op bl. 114 van dit zelfde Deel, men VANDER BURG, op bl. 120 VINGBOON. Analo zal zijn plaats wel aan ARIOSTO moeten afstaan, ofschoon ook deze onzen echten Reinout en „il suo destrier Bajardo” eigenlijk nooit heeft gekend.

Nu komen wij tot de „Peter en Pauwels”. De Heer Van Lennep zegt te vermeenen, dat hij, „zondeft beschuldigd te worden van al te gewaagde stoutheid” in de „EUSEBIA”, aan wie het treuspel is opgedragen — Tesselschade mag begroeten. Wie Vondels scherpzinnigen kommentator zoodanige blaam ten deze ooit zou kunnen of willen opwerpen — zeker wij niet, wij die tot dus-ver alleen, die althands het eerste, schuldig hebben gestaan aan het beweerén (of liever ontdekken) der identiteit van Tesselschade en Eusebia. Prof. Van Vloten heeft in zijn belangrijk bundeltjen „Tesselschade Roemers en hare vrienden” het eerst bekend gemaakt, dat er tusschen Tesselschade en Van Baerle sprake van eene „Eusebia” geweest is — maar zoo ver wij weten, komt de verantwoordelijkheid, om in die Eusebia Tesselschade-zelve gevonden, en daaruit, de vraag van de opdracht der Peter- en Pauwels-tragedie misschien eenig licht op de betrekking van Vondel en Tesselschade te hebben geworpen, geheel en uitsluitend voor onze rekening. Weshalve wij ons haasten den Hr Van Lennep, wien dit niet schijnt bij te liggen, ten deze van alle blaam vrij te spreken. Zoo hem eenige blaam ten deel moet vallen, dan zou het hier-vóór wezen, dat hij de betrekking van Van Baerle tot Tesselschade, op bl. 39 en 40 van dit Vierde Deel, niet genoegzaam toelicht en derhalve den lezer niet duidelijk genoeg in ’t oog doet springen, dat Vondels „Eusebia” niemant anders dan Tesselschade zijn kan. Door hoe edele banden de dichter aan haar verknocht was, blijkt wel uit regels als deze:

„Wat is ons vleesch, dat toch in ’t graf moet rotten?
Wat is het lijf, vermaast van snoode pracht?
Der wormen spijs, en voetsel voor de motten;
Een hindernis van ’t geen Godt diebaerest zacht.
Dat ’s ’t wezen uit Zijn aangezicht gesneden.
De hemelsche en in kley gevange ziel;
Die haeckt te spoën, met wijde en wisse schreden,
Naer ’t zaligh honck, waer op haer liefde viel.”

En dat die banden toch innig waren, blijkt uit het slot:

„Hoe dus? ick raeck geen aerde: mijne veder
Verruckt den geest naer d’Apostolische asch.....
Eusebia, laet los! ghy treckt mij neder,
Dit reeds al uit den damp der weerek was,
Hoe niet? na mijn wesen, hier geen beter
In d’anghant, dan Sint-Pauwels en Sint-Peter.”

In zijn treuspel, bl. 51, v. 39 en 40, laat Vondel *verflouwen* (voor *verflaauwen*) op *vrouwen* rijmen. De Hr Van Lennep keurt dit zeer sterk af. Wij geven toe, dat er een groot onderscheid van klank is tusschen de *aa* en de *ou*; maar niet minder tusschen de *aa* van *gaan* en *staan*, die men sommigen deklamatoren thands in woorden als *naauw* en *klaauw* hoort uithaalen, en de inderdaad korte en lichte *a*, welke in die woorden thuis behoort, ofschoon men ondertusschen goedvindt ze met dubbele *a* te spellen. Wij meenen zeer wel de nuance te hooren, welke tusschen den tweeklank ligt van *kous* en dien van *saus* of *paus*. Daarentegen maken we geen onderscheid tusschen de *au* en de *aa*; en inderdaad, de verwantschap schijnt ons zelfs bewijsbaar van *klaauw* met *klouw* en *krouw*, van *rauw* met *rouw* (*ruw*), van *laauw* met *low* (*low*), van *blauw* met *blouw*. In *bitebaauw*, in *nachtlaauw*, in *voetbraauw* leggen we de zelfde gewijzigde *ou*, en alleen in *schaauw* (als saemtrekking van *schaduw*) zouden we eenige verlenging der *a* toelaten. Dat men dan wel *gemeen* en *klein* kon laten rijmen, zoo als de Hr Van Lennep zegt, is voor ons geen tegenwerping — want, inderdaad, het zij men de woorden *gemetn* of *gemeen*, *klein* of *kleen* verkiest te schrijven, het rijm is voor ons onberispelijk, zoo goed als *hart* en *werd*, en beter dan *deelen* en *spelen*, ja zelfs dan *muziek* en *ik riek*, *bandiet* en *voorziet*.

Bl. 57, v. 259, 260, vergelijkt Vondel den Heiland bij Samson: te-recht: eenparig zien de katholieke uitleggers der voorduidingen in de Schrift in Samson een beeld van den overwinnaar op hel en dood. De poorten van Gaza zijn werkelijk een beeld van de deuren der hel, die de Zaligmaker verbroken heeft: maar de „roof” zijn niet de deuren of poorten: die zijn niet naar de „starren gesleept”: ware dit zoo, dan zou er weinig waarde in de vorm der belofte van de kracht der Kerk Gods gelegen zijn, dat, namelijk, de poorten der hel tegen haar niet zouden vernogen. Neen, die poorten of deuren zijn, na de verbreking, weêr door de duivelen in heure scharnieren gehangen! De roof, die ten Hemel gesleept werd, was de *roof* van de zielen der oudvaders. Dat deed het „kranckhoofdigh helsch gedroght” zoo „grinnigh brullen”. (Wordt vervolgd.)

Advertentiën.

Eene R. K. Jufvrouw, in de Hollandsche en Fransche talen geëxamineerd, en van goede getuigschriften voorzien, zag zich gaarne geplaatst om het Onderwijs en de Opvoeding van Kinderen op zich te nemen, of wel tot Gezelschap eener Dame. Men gelieve zich te adresseren per postvrije Brieven onder Letter H. bij den Boekhandelaar H. A. ZWEEBS, Kalverstraat, D 152 te Amsterdam. (481)

(472) Een Notaris ten Platten Lande, in het Arrondissement ’s Hertogenbosch, verlangt een **KLERK**, in het Notarieel vak, niet onervaren en eene goede hand schrijvende, tegen billijke belooning. Allen die van zedelijk gedrag en ijver kunnen doen blijken, zullen in aanmerking komen. Adres aan de Redactie van dit Blad onder de letters A. B. Brieven franco.

A. Broeksmit,

Broerstraat naast de Kerk, te NIJMEGEN,

is voornemens, vóór de voorgenomen verbouwing van het door haar bewoonde huis, al de in haar Winkel voorradige **ARTIKELLEN op te ruimen, tegen buitengewone lage prijzen.** Zij nodigt hare geachte begunstigers daarom uit, daarvan ook in hun belang te profiteren. De voornaamste artikelen zijn: Bisquien- en

KERK-ORNAMENTEN.

Fabriek en Magazijn in de Bergstraat, n° 90 bis, tegenover het Postkantoor, nabij de St-Gudulkerk, te Brussel.

JOSEPH A. A. VAN HALLE

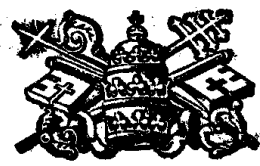
heeft de eer te berigten, dat hij voornemens was zijne zaken kwiteeren en zijn kostbaar Magazijn van Kerk-Ornamenten, Boudwerken, zoowel in Goud als Zilver enz., geschat op ongeveer 400,000 franken te verkoopen.

Maar aangezien hem geen voldoende en aanneembare aanbiedingen zijn gedaan voor de overname zijn geheel Magazijn en bovendien willende voldoen aan de dringende aanzoeken zijner talrijke begunstigers heeft hij de eer aan het publiek kennis te geven, dat hij besloten heeft zijne zaken als vroeger voortzetting al zijne pogingen zal aanwenden om het vertrouwen te regtvaardigen, waarmede men hem voortdurend gelieven te begunstigen, en dit zoowel door zijne prijzen zoo laag mogelijk te stellen, als door aan zijne verbrensgselen de grootste volmaaktheid van bewerking en schoonheid te geven, die trouwens de eenige medailles eerste klasse op de Tentoonstellingen te Londen en te Parijs behaald hebben.

Bijgevolg zal hij van nu aan alle bestellingen uitvoeren die men hem zal opdragen, en voortgaan zoowel aanzienlijke hoeveelheden als enkele voorwerpen af te leveren, groote voordeelen aan hen verlenende die een bestelling van eenig belang doen.

Amsterdam, bij G. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.

Plastieke BEELDEN, Fraaie PLATEN, BOEK Glazen STULPEN, KUNSTBLOEMEN, en al tot het vervaardigen van Bloemen en Goudbófdrukt noodig is.

DRUKKERIJ en BOEKHANDEL

VAN

P. N. VERHOEVEN

te ’s Bosch.

Ter perse om eerstdaags te verschijnen:

HET VIJFDE DEEL VAN ’T

VOLLEDIG PRAKTISCH ONDERBIC

OVER DE

KATHOLIEKE GODSDIENSTLEER

ten gebruikte bij de openbare godsdienstoefeningen

door

K. ZWICKENPFLUG.

Naar de tweede verbeterde en vermeerderde uitgave het Hoogduitsch vertaald door een R. K. Priester 13 deelen in-12. Prijs per deel f 0

Elk deel dezer godsdienstleer belaat ruim 400 zijden, en om de 2 maanden wordt den Inteekenaar een nieuw deel afgeleverd.

De Bezitters der 3 eerste deelen kunnen voor volgende deelen inteekenen.

De deelneming in deze uitgave heeft de verwachting des uitgevers zoo zeer overtroffen, dat veellicht de lage geheel uitverkocht zal zijn vóór dat het werk pleet het licht ziet. Evenwel zal hij voorloopig aan nieuwe Inteekenaren het werk nog afleveren voor cents het deel.

Voorhanden de volgende werken:

Theologia dogmatica quam concinnavit FRANCISCUS PATRICIUS KENRICK, *Archiepiscopus Balto-rens*, 3 vol. in-8°. f 6 (Het 3e deel is ter perse.)

Principia Theologiae moralis theoretice practice exposita, auctore F. PIO VAN DER VELDEN, *Ord. F. F. Minorum Recoll* 2 vol. gr. in-8° f 2

Praxis administrandi sacramentum penitentiae principii Theologiae moralis accomodato auctore F. PIO VAN DER VELDEN, *Ord. F. F. Minorum Recoll*. Vol. gr. in-8°. f 1

Meditationes de praecipuis fidelium nostrorum mysteriis, vitae ac passionis D. N. Jesu Christi B. V. M. Sanctorumque et Evangeliorum toto anno currentium etc. Authore R. P. LUDOVICO DE PONTÉ, *S. Nova editio*, 6 tomi in-8. f 6

J. B. FAURE, S. J. **Dubitaciones Theologicae** de judicio practico, quod super poenitentes, praecel consuetudinarii aut recidivi, dispositionis formae potest ac debet confessarius, ut eum rite absolvat In-12. f 0

PAGANISME ET JUDAISME.

ou introduction à l’histoire du Christianisme par JOS. IGN. DÖLLINGER, *auteur de l’HISTOIRE DE L’EGLISE*. Traduit de l’allemand. 4 volumes in-8, f 2 Deux volumes sont en vente, le tome 3 et 4 paraîtront successivement.

LA VOIX DE DIEU

enseignant les hommes d’après la Théologie de l’Eglise Sainte du R. P. Marcellius S. J. 410 pages, 13° f 1

PLANS D’INSTRUCTIONS

sur le symbole, d’après le Catechisme du Concile de Trente; par D. G. HALLEZ chanoine. 284 pages 12° f 0